

ЕКОНОМІЧНЕ ВІДНОВЛЕННЯ КРАЇН В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ: ТЕОРІЯ, КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Геополітичні конфлікти є одним із найбільш потужних дестабілізуючих чинників сучасної глобальної економіки. Збройне протистояння не лише знищує фізичний капітал, а й руйнує інституційне середовище, призводить до масового вимушеного переміщення населення та розриває усталені торговельні й виробничі зв'язки. Питання про те, яким чином постраждалі країни можуть ефективно відновити свої економіки та вийти на траєкторію сталого зростання, залишається однією з центральних у сучасній економічній науці.

Дана стаття присвячена дослідженню закономірностей та чинників економічного відновлення країн, що пережили або переживають геополітичні конфлікти. Методологічною основою є порівняльний аналіз постконфліктних траєкторій Боснії і Герцеговини (1992–1995), Іраку та Кувейту, а також аналіз поточного стану відновлення України після повномасштабного вторгнення Росії у лютому 2022 року. Теоретичне підґрунтя складають праці в галузі економіки конфліктів та аналізу детермінант прямих іноземних інвестицій.

На відміну від попередніх описових підходів, у статті запропоновано формалізовану аналітичну матрицю з шістьма критеріями класифікації (джерело фінансування, рівень WGI, роль ПІІ, зовнішній якір, ризик рецидиву, стійкість зростання) та кількісну порівняльну таблицю індикаторів по чотирьох країнах. Категорія «інституційна спроможність» операціоналізується через чотири субіндекси: якість держуправління, верховенство права, контроль корупції та ефективність уряду. Встановлено, що дефіцит інституційного потенціалу (WGI нижче за 0,5) є найбільш критичним бар'єром — навіть при значних обсягах зовнішньої допомоги.

Щодо України: загальні потреби у реконструкції оцінюються у 524 млрд дол. США (RDNA4, лютий 2025). Попри безпрецедентний шок, у 2023–2024 рр. зафіксовано повернення до зростання. Запропонована трирівнева модель пріоритизації розглядає євроінтеграційні зобов'язання не як зовнішнє навантаження, а як структуруючий механізм реформ — що принципово відрізняє ситуацію України від інших постконфліктних кейсів і формує основу для залучення приватного капіталу.

Ключові слова: економічне відновлення країн; геополітичні конфлікти; постконфліктна реконструкція; прямі іноземні інвестиції; інституційна спроможність; євроінтеграція України.